

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.645.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14123 Pana Posła Andrzeja Grzyba, w sprawie poprawy sytuacji finansowej i organizacyjnej warsztatów terapii zajęciowej w Polsce, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Informuję, że w ostatnich latach kilkakrotnie zwiększono kwotę dofinansowania rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – w roku 2024 z 14 796 zł do 33 696 zł w 2024 r., a rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 1984) do 35 196 zł w 2025 r. i w latach następnych.

Uwzględniając sygnały napływające ze środowiska warsztatów terapii zajęciowej, dotyczące rosnących kosztów funkcjonowania tych placówek, w drugiej połowie 2025 r. podjęto kolejne działania zmierzające do dalszego zwiększenia wysokości wsparcia finansowego dla WTZ. Rada Ministrów przyjęła 27 lutego 2026 r. rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 260), które zwiększa dofinansowanie m.in. rocznego pobytu jednego uczestnika WTZ do 38 496 zł w 2026 r. i w latach kolejnych (wzrost o 3 300 zł).

Wprowadzone rozwiązanie stanowi istotne wsparcie dla warsztatów terapii zajęciowej, które powinny przyczynić się do poprawy ich stabilności finansowej i ograniczenia rotacji kadry w tych placówkach.

Należy przy tym podkreślić, że wysokość środków przeznaczanych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, w tym na działalność warsztatów terapii zajęciowej, musi uwzględniać możliwości finansowe funduszu oraz konieczność zapewnienia finansowania zadań wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.), jak również programów Rady Nadzorczej PFRON.

Wprowadzenie stałego mechanizmu corocznej waloryzacji kwoty dofinansowania wiązałoby się z istotnym ryzykiem dla stabilności finansowej funduszu. W perspektywie wieloletniej mogłoby to prowadzić do ograniczenia możliwości finansowania innych form wsparcia kierowanych bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami.

Ze względu na powyższe nie jest aktualnie planowane podjęcie prac nad wprowadzeniem mechanizmu waloryzacji kwoty dofinansowania kosztów rocznego pobytu uczestnika

w WTZ. Pragnę przy tym zapewnić, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na bieżąco monitorowana jest sytuacja warsztatów terapii zajęciowej i nie wyklucza się podjęcia w przyszłości dalszych działań w tym zakresie, stosownie do zidentyfikowanych potrzeb systemowych oraz możliwości finansowych funduszu.

Odnosnie do uznania pracy w WTZ za pracę w szczególnych warunkach informuję, iż pojęcia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wprowadzone zostały w celu ustalenia prac uzasadniających przejście na wcześniejszą emeryturę.

Definicja oraz wykaz prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze zawarte w art. 3 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696, z późn. zm.) są efektem szczegółowej dyskusji, jaką prowadzono nad projektem tego aktu w zespołach problemowych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz w trakcie prac parlamentarnych z udziałem ekspertów z zakresu medycyny i ochrony pracy. W pracach wykorzystano wiele opinii i analiz uznanych ośrodków naukowo-badawczych. Ostatecznie, stosując obiektywne kryteria medyczne, sporządzono wykazy prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, które załączono do ustawy o emeryturach pomostowych. W wykazach nie znalazły się prace wykonywane w WTZ.

Ustawa o emeryturach pomostowych była trzykrotnie merytorycznie badana (w tym względem zgodności z Konstytucją definicji zawartych w jej art. 3 ust. 1-3 i kompletności załączników nr 1 i 2) przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. sygn. akt K 17/09, 25 listopada 2010 r. sygn. akt K 27/09 oraz z 3 marca 2011 r. sygn. akt K 23/09 orzekł o jej zgodności z ustawą zasadniczą.

Należy podkreślić, że z wielu rodzajów prac związanych z opieką i terapią osób z niepełnosprawnościami, za prace o szczególnym charakterze uprawniające do uzyskania emerytury pomostowej uznano jedynie „prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej”¹.

Mając na uwadze powyższe nie ma przesłanek, aby prace wykonywane w WTZ uznać za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

W kontekście dodatkowych świadczeń pracowniczych pojawia się również postulat zagwarantowania dodatkowego urlopu pracownikom WTZ, którzy pracują bezpośrednio z uczestniczącymi w nich osobami. Propozycje tę ujęto w „Standardach funkcjonowania WTZ”² i dyskutowano podczas spotkań z przedstawicielami Ogólnopolskiego Forum WTZ i środowiska WTZ oraz „prekonsultacji” wybranych rozwiązań ze Standardów, które przeprowadzono w kwietniu i maju 2025 r.

Omawiane rozwiązanie analizowano też pod kątem skutków wprowadzenia go w odniesieniu do innych jednostek prowadzących działania na rzecz osób

¹ Zob. pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

² Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gierej i in., Warszawa, październik 2023. Standardy dostępne są na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych: <https://niepelnosprawni.gov.pl/projekty/projekty-po-wer/projekt-aktywni-niepelnosprawni-narzedzia-wsparcia-samodzielnosci-osob-niepelnosprawnych/> oraz (zakończonego) projektu „Aktywni niepełnosprawni - narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”: <https://wlaczeniespoleczne.pl/>.

z niepełnosprawnościami. W trakcie prac analitycznych wskazywano, że prawo korzystania z dodatkowego urlopu wypoczynkowego powinno przysługiwać również pracownikom innych instytucji udzielającym wsparcia osobom z niepełnosprawnościami, zatrudnionym np. w środowiskowych domach samopomocy, zakładach aktywności zawodowej czy domach pomocy społecznej. Pojawiały się również głosy, że dodatkowy urlop dla pracowników WTZ mógłby zaburzyć logistykę pracy w tych placówkach i powodować obciążenie dla pozostałej kadry, co w konsekwencji skutkowałoby obniżeniem jakości zajęć prowadzonych z uczestnikami WTZ. Organizacja pracy w jednostce, w której niemal wszyscy pracownicy byłiby uprawnieni do dodatkowego urlopu będzie ponadto generować dodatkowe koszty spowodowane koniecznością zwiększenia personelu placówki.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowywane są rozwiązania wdrażające „Standardy funkcjonowania WTZ”. Standardy zakładają:

- podniesienie jakości i skuteczności działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej,
- przyjęcie prawa do samostanowienia uczestników WTZ za kluczową na każdym etapie zasadę działania warsztatu,
- wzmocnienie prozatrudnieniowej roli WTZ,
- ujednoczenie metod działania na etapie diagnozy, tworzenia i realizacji indywidualnych programów rehabilitacji oraz oceny postępów uczestników,
- wzmocnienie współpracy WTZ z otoczeniem,
- podniesienie kwalifikacji kadry merytorycznej WTZ.

Informuję, że do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wpisano założenia dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer projektu: [UD348](#)) w zakresie wprowadzenia wybranych rozwiązań ze standardów funkcjonowania WTZ. Proponowane w projekcie ustawy zmiany zakładają m.in.:

- umożliwienie uczestnikowi warsztatu, który podjął pracę niezwłocznego powrotu do WTZ w przypadku niepowodzenia w pracy, do czasu upływu 4 miesięcy od momentu opuszczenia przez niego warsztatu w celu podjęcia zatrudnienia;
- umożliwienie odbywania staży zawodowych przez uczestników WTZ.

W kwietniu i maju 2025 r. odbyły się prekonsultacje wybranych rozwiązań ze Standardów. Zebrany materiał jest wykorzystywany w pracach nad zmianami aktów prawnych regulujących funkcjonowanie warsztatów terapii zajęciowej.

Pragnę też zaznaczyć, że w styczniu bieżącego roku poprosiłam przedstawicieli warsztatów terapii zajęciowej o zgłoszenie uwag do ww. projektu ustawy. Najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zapisu zakładającego ograniczenie pobytu uczestników w WTZ do czasu przeprowadzenia maksymalnie 3 ocen kompleksowych. Po uwzględnieniu głosów napływających ze środowiska i odbyciu licznych rozmów z jego przedstawicielami podjęłam decyzję o rezygnacji z tego rozwiązania.

Informuję też, że 3 marca br. odbyło się spotkanie z przedstawicielami WTZ oraz członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach doraźnego Zespołu problemowego dotyczącego warsztatów terapii zajęciowej, który powołano uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r. Na spotkaniu omawiano m.in. propozycje zmian ujęte we wskazanym projekcie ustawy.

Projekt będzie szeroko konsultowany m.in. ze środowiskiem WTZ i osób z niepełnosprawnościami również na kolejnych etapach jego procedowania.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/